

ZRAČNI TERORISTI NAD LJUBUŠKIM*

Ljubuški, 10. kolovoza.

U posljednje vrijeme izvršili su angloamerički zračni teroristi nekoliko napadaja nad Ljubuškim i bližom okolicom.

U subotu 5. o. mj., angloamerički zračni gangsteri napali su po četvrti put od travnja ove godine Ljubuški. Ovoga puta angloamerički zrakoplovci izvršili su napadaj na čuveno svetište sv. Ante Padovanskog na Humcu kod Ljubuškog, a to su ponovili i u ponedjeljak 7. o. mj.

Prvi napadaj koji su angloamerikanci izvršili u subotu sa 4 lovačka zrakoplova ponovili su i dva dana kasnije, tj. u ponedjeljak. Zračni teroristi sa svojim razornim bombama gađali su Dom sv. Ante na Humcu, koji se nalazi u neposrednoj blizini crkve sv. Ante, ali su bačene bombe na sreću promašile svoj cilj i pale u okolicu na zemljište, gdje nema ništa osim golog i ljutog hercegovačkog krša. U posljednjem svom napadu u ponedjeljak 7. o. mj. za vrijeme kada se u Ljubuškom održava tjedni pazar, pored bačenih bombi pucali su angloamerikanci na civilno pučanstvo i iz svojih strojnica. Pučanstvo je na vrijeme primijetilo zračne gangstere i sklonilo se, tako da nitko nije stradao.

Sarajevski novi list, 11. kolovoza 1944., str. 5. ✍

ŽALBA NA KAZNU ZBOG VOĐENJA MATICA

Sreskom Narodnom Odboru**
Široki Brijeg

Žalba:

Fra Vencela Kosira, gvardijana iz Širokoga Brijega

Protiv rješenja Izvršnoga Odbora SNO-a u Širokom Brijegu od 26/3 1949 god. pod posl. br. 4322/49 ulažem žalbu protiv izreke o krivnji i kazni, te predlažem da se istu skupa sa predspisom podastre Ministarstvu Unutrašnjih Poslova NR BiH u Sarajevu na nadležno rješenje.

Ministarstvu Unutrašnjih Poslova Narodne Republike Bosne i Hercegovine predlažem da me preinakom pobijanog rješenja oslobodi optužbe ili da pobijano rješenje ukine.

U koliko se ne udovolji mojim predlozima, tada predlažem da se izrečena kazna ublaži.

Obrazloženje

I. Priznat sam krivim za dvije radnje i to:

a/ što sam nakon zaključenja matičnih knjiga župe Široki Brijeg neko vrijeme iste vodio dalje i unosio promjene u njima.

Ova radnja zabranjena je čl. 45 b/ Zakona o Državnim Matičnim knjigama, a koja je odredba donešena od presidiuma Narodne Skupštine dana 5/I. 1949 god., a proglašena dana 12/I. 1949 god., kojega je dana stupila

* Vijest donosimo u izvornu obliku.

** Dopis donosimo u izvornu obliku.

i na pravnu snagu. Ova zakonska odredba nema unazadnu moć /retroaktivnu/, pa prekršaji izvršeni prije 12/I. 1949 god., naime prije oglašenja ove zakonske odredbe, nijesu bili kažnjivi, jer nije postojala zakonska odredba koja ih je zabranjivala, kao ni zakonska odredba koja bi za ovakove prekršaje bila propisivala kaznu.

Ali sve da je i postojala zakonska odredba, odnosno kada bi bila postojala, što nije, na osnovu čl. 45 OZP gonjenje za ovu radnju je zastarjelo.

Kako je iz samoga obrazloženja pobijanoga riješenja razvidno posljednja radnja nastupila je u 1946 god., pa je od časa izvršenja posljednje radnje, upisa, do pokretanja postupka proteklo skoro tri godine, dakle, ne samo relativna, već i apsolutna zastara.

Kako dakle u doba izvršenja prekršaja nije postojala zakonska odredba koja bi zabranjivala moju radnju i kako radnjom nijesam povrijedio onda važeću zakonsku odredbu, te kako je nastupila zastara za gonjenje, molim da me se za ovu radnju oslobodi optužbe ili da se optužba odbije.

II. Nadalje sam priznat krivim što sam kasnije nabavio i vodio matične knjige.

Po čl. 2 OZP prekršaji se mogu određivati i administrativne kazne propisivati jedino zakonom i to donešenim od predstavništva nabrojanih u čl. 3 OZP.

Ni jedno narodno predstavništvo do danas nije donijelo zakonsku odredbu po kojoj za privatnu upotrebu župski uredi nesmiju voditi evidenciju o svojim vjernicima, a niti će demokratski zakoni to ikada zabraniti. Kada bi se to zabranilo, tada se nebi moglo imati podatke dali je netko vjernik ili ne, dali je kršten ili ne, dali je primio sakramente ili ne, te nebi se moglo prosuđivati dali mu pripadaju prava koja mu zajednica može i mora pružiti.

Kako dakle zakonom nije propisan prekršaj za ovo djelo, a niti se za ovakovu radnju zakon prijeti kaznom, u mome djelovanju ne postoji uopće zabranjenoga djela, a time ni krivične odgovornosti, jer sa radnjom nijesam povrijedio određenu zakonsku normu, pa predlažem da me se i za ovu radnju oslobodi optužbe, odnosno jer nema krivičnoga djela optužba odbije.

Ističem da se vjerske zajednice smatraju privatnim udruženjima po Ustavu dozvoljenim. Svako udruženje vodi evidenciju o svojim članovima i izvršavanju njihovih dužnosti, pa ukoliko vrše dužnosti daju im se i prava, a u protivnome ne daju. Nemoguće je zamisliti da bi mogao postojati neki zakon, koji bi zabranjivao vodjenje evidencije članova neke privatne organizacije, jer bi to značilo onemogućavanje rada toj organizaciji, što kod nas nije i ne može biti slučaj, jer su vjeroispovjesti slobodne i zakonom priznate.

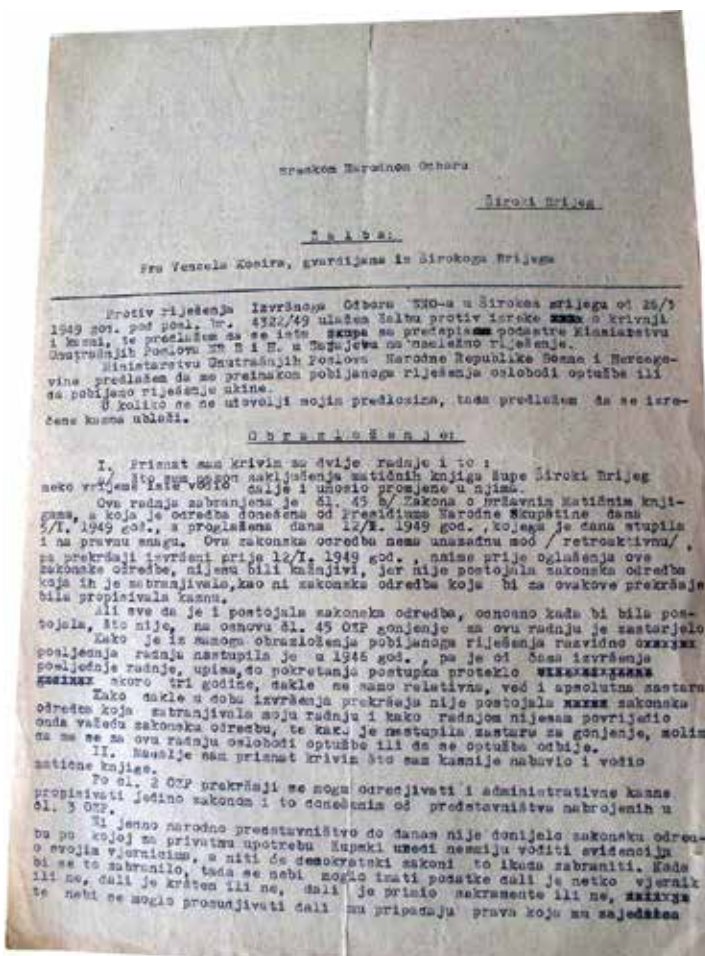
III. U koliko me se ne oslobodi za bilo koje djelo, tada se žalim i protiv izreke o visini kazne.

Novčana kazna od din 10.000:- je prestroga obzirom da ne predstavljam društvenu opasnost i da su radnje izvršene jedino u namjeri da se ima evidencija o članstvu vjerske zajednice, te o ispunjavanju dužnosti pripadnika zajednice spram zajednici, pa se ni djelo ne pokazuje društveno opasnim. U slučaju oglašenja krivim, molim da se izrečena kazna ublaži.

Smrt Fašizmu – Sloboda Narodu!

U Širokom Brijegu, dne 6 aprila 1949 god.

fra Vencel Kosir

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, VIII., 1 (14), Široki Brijeg, 2015., siječanj – lipanj, 2015.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14,
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i nakanu):

- a) poštanskom uputnicom
- b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:

žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Naizgled je prošlo tako mnogo vremena otkada su komunisti željeznom metlom počistili krajeve kojima su prošli i nad kojima su zavladaali. Ipak, sve je još, na žalost, svježije i utječe na naše živote. Kad čovjek o svemu razmisli, onda zaključuje da je to zbog toga što se dotični ni dandanas nisu pokajali za svoja počinjena zlodjela. Umjesto toga oni govore o zastranjivanjima. Da ne bi! Hrvatska današnja historiografija sve više i više razotkriva to prikrivanje. Komunistička zločinačka ideologija i želimo li naprijed, trebamo se osloboditi njegovih naslaga. Jasno i bez ikakvih govornih smicalica.

Hercegovačka franjevačka provincija, odnosno Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, nema, stalno to naglašavamo, zadatak tražiti ubojice i ispravljati povijesni govor, nego među svojim ubijenim članovima pronalaziti tragove mučeništva. I to neumorno činimo, iz dana u dan. Ove godine obilježavamo 70. obljetnicu nepravedna, ničim zaslužena, ubojstva naše braće. Program obilježavanja protegnut ćemo kroz čitavu godinu i uz Božju pomoć nadamo se da će biti bogat ili primjeren, kako hoćemo. U sve spada i obilježavanje žrtvoslovnih mjesta. To je glede vanjskoga očitovanja. Što je s onim nutarnjim? Na to svatko od nas treba odgovoriti. U tom nesretnom Drugom svjetskom ratu ginuli su ne samo hercegovački franjevci nego i mnogobrojan puk Božji. Prisjetimo se svega toga u

svojim srcima i nastojmo osloboditi svoju dušu za istinsku slobodu. Nju nam nije darovao nikakav komunizam ili antifaziizam, kako sada vole govoriti, nju nam je darovao Bog preko krunice obješene o vratu naših bojovnika u Domovinskom ratu.

Dok pišem sve ovo, čitam što je kroz nekoliko zadnjih mjeseci Ministarstvo, nekada hrvatskih, branitelja, kojemu je pripojen Ured za istraživanje komunističkih zločina, uradilo glede žrtava iz Drugoga svjetskog rata i poraća. Osobno je to pismo i pitam se zbog čega o svemu nisam saznao iz medija koje redovno pratim? Očito im to ne odgovara. Moraju nešto raditi pa kad je tako, neka se o svemu što manje čuje. Zbog svega nema ni govora o pokopu tih žrtava. Vjerojatno se, kao u primjeru Sinca i Vrgorca, sve radi na brzinu i bez nazočnosti svećenika i javnosti. Na njihovu žalost sada ne mogu reći da nisu znali ili da sve rade stručno i po zakonu. U ljetošnjem broju *Hrvatske vjernosti* perom stručne osobe objašnjeno je koji bi se postupak pri tome trebao primijeniti. A njima je teško pročitati te dvije stranice??!

Odgovorani je posao istraživati samo jednu žrtvu, a kamoli njih nekoliko stotina tisuća. Ali je i častan te to netko mora učiniti. Pomognimo koliko možemo i molimo se da uključeni u taj rad smognu snage sve obaviti kako treba. Bog i žrtve bit će nam zahvalni.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Pobijeni	38
Podsjetnik	18	Djela pobijenih	44
Povijesne okolnosti	24	Odjek u umjetnosti	47
Povjerenstva	27	Nagradni natječaj	48
Stratišta	28	Razgovor	52
Istraživanja	30	Podlistak	57
Glas o mučeništvu	33		